

تجارت جهانی در خصوص تأمین مال جمع پروژه‌ها و راهبردهای برای ایران

معصومه سادات سجادی^۱

چکیده

سرمایه‌گذاری مالی جمعی نسبت به روش‌های تأمین سرمایه سنتی، هزینه و ریسک نسبتاً کمتری دارد و ظرفیت جذب سرمایه آن بیشتر است. در واقع می‌توان گفت تأمین مالی جمعی نوعی روش نوین جذب سرمایه است که در آن افراد مختلف با سرمایه‌های محدود و در بستر اینترنت، در یک طرح یا استارت‌آپ سرمایه‌گذاری می‌کنند. در تأمین مالی جمعی، افراد مستقل با کمترین سرمایه می‌توانند بر طرح‌ها و کسب‌وکارهای متقاضی جذب پول سرمایه‌گذاری کنند. تاکنون میلیاردها دلار در دنیا از طریق تأمین مالی جمعی روی طرح‌های مختلف سرمایه‌گذاری شده است و روزبه‌روز نیز بر میزان آن افزوده می‌شود. در گزارش پیش رو به تجارب جهانی در خصوص تأمین مالی جمعی پرداخته و کاربردهایی از این آموزه‌ها برای اقتصاد ایران بیان شده است. در همین باره، پیشنهادهایی مانند فرهنگ‌سازی در خصوص پیاده‌سازی و اجرای سیستم‌های تأمین مالی، تأمین مالی جمعی از طریق واگذاری گواهی شراکت در سکوی تأمین مالی، توسعه قوانین و چهارچوب‌های نظارتی در خصوص تأمین مالی جمعی و حمایت از پلتفرم‌های فعال در این حوزه ارائه می‌شود.

واژگان کلیدی: تأمین مالی جمعی، تجارب جهانی، تأمین سرمایه.

مقدمه

است. به عبارت دیگر، تأمین مالی جمعی افزون‌براینکه

توانسته است شکاف سهام در بخش فناوری را تکمیل کند، می‌تواند به‌طور پیوسته نیازهای املاک و مستغلات، موسیقی، هنر و موارد متنوع دیگر را نیز برطرف کند. بروتن و همکاران (۲۰۱۵) نشان دادند پس از بحران مالی، تأمین مالی جمعی مبتنی بر بدهی و حقوق صاحبان سهام به‌سرعت رشد کرد.

تأمین مالی جمعی برای تجمیع وجوه مالی است که در راستای تأمین مالی افراد حقیقی، شرکت‌ها، سازمان‌ها، صندوق‌ها، طرح‌ها، تولیدات و گروه‌ها، از

تأمین مالی جمعی نوعی تأمین مالی استارت‌آپی است که به‌عنوان پلتفرم جایگزین برای حمایت از سرمایه‌گذاری‌های کارآفرینانه و کسب‌وکارهای کوچک ظهور یافته است (Harris & Wonglimpiyarat, 2019). بروتن و همکاران^۲ (۲۰۱۵) استدلال می‌کنند که تأمین مالی جمعی یکی از اندک ابزارهای مالی جدید و جایگزینی برای سرمایه‌گذاری است که در ابتدا برای تنظیمات نهادی خاص طراحی شد و در حال تکامل به اشکال جدید

۱. پژوهشگر گروه فساد و رتبه‌بندی اقتصادی، مرکز پژوهشی امنیت اقتصادی تدبیر، تهران، ایران

m.sajadi920@yahoo.com

2. Bruton et al.

است که نقش بسزایی در جهت‌گیری و پیشرفت ایده‌های نوآورانه دارد.

تجمع منابع مالی خرد یا همان تأمین مالی جمعی، از همان روزهای اولیه خود به‌عنوان مدل تأمین مالی خاص، به ابزاری قدرتمند برای کارآفرینان، هنرمندان و نوآوران تبدیل شد و چشم‌اندازهای سنتی تأمین مالی را تغییر داد. در این گزارش به تجارب جهانی در خصوص تأمین مالی جمعی طرحها پرداخته می‌شود. در همین راستا، در بخش نخست سازوکار اجرایی تأمین مالی جمعی مورد بحث قرار می‌گیرد. در بخش دوم به تاریخچه تأمین مالی جمعی در جهان پرداخته می‌شود. بخش سوم به برترین پلتفرم‌ها و تارنماهای تأمین مالی جمعی در دنیا، بخش چهارم به جنبه‌های امنیتی و درنهایت، بخش آخر به نتیجه‌گیری و پیشنهادهای کاربردی اختصاص دارد.

۱- سازوکار اجرایی تأمین مالی جمعی

تأمین مالی جمعی بر اساس سازوکاری که استفاده می‌کند، به چهار دسته مبتنی بر پاداش، سهام، بدهی و خیریه تقسیم می‌شود که به‌صورت جدول شماره ۱ است.

تا پیش از تولد فناوری بلاکچین، تأمین مالی جمعی عموماً از طریق اینترنت انجام می‌شد. مشکل این پلتفرم‌ها این بود که به چند کشور خاص محدود بودند. بعد از اینکه فناوری بلاکچین به محبوبیت رسید، این محدودیت برطرف شد.

فضاهای برخط و پرداخت‌های الکترونیکی استفاده می‌شود. در این مدل، پلتفرم‌ها مقدار اندکی سرمایه را به‌ازای پرداخت منافع مختلف مالی و غیرمالی کسب‌وکار، طرح یا ایده برگزیده، در چهارچوب زمانی محدود از افراد بی‌شماری جمع می‌کنند. تأمین مالی جمعی با مشارکت سه شخصیت اصلی به فعالیت می‌پردازد که شامل مشارکت‌کنندگان جمعی، پلتفرم تأمین مالی جمعی و کارآفرینان و صاحبان ایده یا سازندگان کمپین تأمین مالی جمعی می‌شود (محمدی اقدم و کریمی ریزی، ۱۳۹۶).

در حال حاضر در بسیاری از کشورهای دنیا از جمله ایران، افراد می‌توانند با کمترین سرمایه در طرح‌های مورد علاقه خود سهام شوند. برای اینکه تأمین مالی جمعی به شکل درستی انجام شود، به یک‌سری پلتفرم مطمئن نیاز است که افراد در آن‌ها پروفایل بسازند و اقدام به جمع‌آوری سرمایه کنند. به این پلتفرم‌ها، پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی یا سکوی تأمین مالی جمعی گفته می‌شود.

تأمین مالی جمعی نوع متفاوتی از جذب منابع مالی است که شاید تاریخچه آن کمتر از سه دهه برآورد می‌شود. این نوع سرمایه‌گذاری یا به بیان دقیق‌تر، شکل کنونی آن دیرینه‌ای فراتر از دیرینه ظهور و محبوبیت پلتفرم‌ها و شبکه‌های اجتماعی ندارد، اما رد پای نمونه‌های اولیه این نوع مشارکت گروهی مالی را می‌توان در سده‌های پیش‌تر نیز شناسایی کرد. سرمایه‌گذاری جمعی از زمان پیدایش خود سفری پرفرازونشیب را پشت سر گذاشته و از مفهوم جدید جمع‌آوری سرمایه به صنعتی تبدیل شده

جدول ۱- ویژگی‌های انواع مدل‌های تأمین مالی جمعی

مبتنی بر خیریه	مبتنی بر پاداش	مبتنی بر سهام	مبتنی بر بدهی
مناسب فعالیت‌های خیریه، مدنی و خدمات عمومی، بهره‌گیری از سیاست همه یا هیچ، مشارکت حامیان با هدف رضایت قلبی یا مسئولیت اجتماعی و دارای هدف مشخص، شفاف و مبتنی بر اینترنت	مهم‌ترین شیوه برای تأمین مالی کسب‌وکارهای نوپا (مانند وبگاه معروف کیک‌استارتر)، مناسب‌ترین راهکار توسعه فضای استارت‌آپی، تولید و واردات خرد و با هدف تأمین مالی، تحقیقات بازار و کاهش ریسک	به‌عنوان مدل مشارکتی در واگذاری سهام، تسهیم درآمد و مشارکت در سود و زیان، مدل روبه‌رشد و مناسب برای فضای کارآفرینی و کسب‌وکارهای نوپا و قابلیت ترکیب با سرمایه‌گذاری خطرپذیر	جذاب‌ترین و روبه‌رشدترین مدل تأمین مالی جمعی سرمایه در جهان، نرخ سود بالاتر از بانک‌ها، سربارهای عملیاتی پایین‌تر از بانک‌ها و در مقابل ریسک بالاتر از بانک‌ها و جذاب برای سرمایه‌گذاری در طرح‌های مختلف با مقادیر کم برای کاهش ریسک

مأخذ: نتایج تحقیق

می‌کنند. تأمین مالی جمعی مزایا و معایبی دارد که در ادامه به آن اشاره می‌شود. از جمله مهم‌ترین مزایای تأمین مالی جمعی می‌توان به دسترسی به طیف وسیعی از سرمایه‌گذاران، ایجاد پایگاه مشتریان به ساده‌ترین شکل ممکن و شفافیت و امنیت بالا اشاره کرد. از جمله معایب سرمایه‌گذاری مالی جمعی می‌توان به تعداد زیاد طرح‌های تأمین مالی جمعی (تعداد بیش از حد کمپین‌ها)، افت سریع اعتبار طرح در صورت شکست و ریسک سرقت ایده اشاره کرد. در جدول شماره ۲، مزایا و معایب تأمین مالی جمعی آورده شده است.

برای اینکه طرح بتواند سرمایه مورد نیاز خود را جذب کند، ابتدا باید کسب‌وکار خود را در یکی از پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی ثبت کند. معمولاً یک یا چند کارشناس این طرح را بررسی و در صورت موافقت، فراخوان جذب سرمایه را منتشر می‌کنند. در ادامه، سرمایه‌گذاران و کاربران پلتفرم با مشاهده طرح و میزان سود آن، سرمایه‌های خود را به آن تزریق می‌کنند. زمانی که هدف سرمایه محقق شد، سرمایه جمع‌آوری شده در اختیار طرح قرار می‌گیرد تا از آن استفاده کند. در نهایت، پیشرفت‌ها و تغییرات طرح به اطلاع سرمایه‌گذاران می‌رسد و در صورت موفق بودن طرح، آن‌ها سود خود را دریافت

جدول ۲- معایب و مزایای تأمین مالی جمعی

مزایا	معایب
تنوع در سرمایه‌گذاران و نبود محدودیت جغرافیایی	رقابت بیش از حد طرح‌ها و احتمال دیده نشدن
سهولت در گسترش پایگاه مشتریان	خداشدار شدن سریع اعتبار طرح در صورت شکست
شفافیت و امنیت بالا	احتمال سرقت ایده طرح در مراحل ابتدایی

مأخذ: نتایج تحقیق

۱۷۰۰ ابداع شد، اما شکل نوین این روش تأمین سرمایه ابتدا در سال ۱۹۹۷ مطرح و استفاده شد (یارمحمدی توسکی و ملکان، ۱۴۰۲). در ادامه،

۲- تاریخچه تأمین مالی جمعی در جهان

تأمین مالی جمعی تاریخچه طولانی در جهان دارد. نخستین بار تأمین مالی جمعی به شکل ابتدایی در دهه

اعتباری را تأسیس کرد. اتحادیه‌های اعتباری آلمان در آن زمان دارای حاکمیت دمکراتیک بودند و اعضای هیئت‌مدیره با رأی‌گیری انتخاب می‌شدند و همه اعضا صرف‌نظر از میزان سهامشان، حق رأی یکسانی داشتند. امروزه نیز اتحادیه‌های اعتباری از همین شیوه که نوعی تأمین مالی جمعی است، در ساختار مدیریتی خود استفاده می‌کنند. جنبه فعالیت «جمعی» اتحادیه‌های اعتباری، اعضای آن هستند که با سپرده‌گذاری پول خود در بانک و پرداخت سود کمتر از متوسط در وام‌ها، در این فعالیت مشارکت دارند.

- تأسیس گرامین بانک¹ و تأمین سرمایه‌های خرد در سال 1976: در سال 1976، پروفیسور محمد یونس در طرحی تحقیقاتی، 27 دلار به 42 زن فقیر در شهر جابرای بنگلادش وام داد. این طرح موفقیت‌آمیز بود و منجر به توسعه آن و ایجاد گرامین بانک شد که نخستین مثال مدرن از تأمین مالی خرد در سطح گسترده بود. این بانک نیز مانند صندوق وام ایرلند، وام‌هایی را برای مردم مناطق فقیرنشین که دسترسی به اعتبارات مالی مرسوم نداشتند، فراهم آورد، اما برخلاف صندوق وام ایرلند، نقدینگی در مؤسسات تأمین مالی خرد، خارج از حلقه اعضا می‌چرخید. در واقع این نوع مؤسسه به‌عنوان بانک مرسوم، اما با مقادیر سپرده، تسهیلات و نرخ بهره کمتر فعالیت می‌کند.

- آغاز مرحله جدید تأمین مالی جمعی در سال 1997: نخستین مثال موفق ثبت‌شده تأمین مالی

تاریخچه تأمین مالی جمعی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

- ایجاد صندوق وام ایرلندی در دهه 1700: این صندوق وام در اوایل دهه 1700 توسط سویف به‌عنوان راهکاری برای اعطای وام به افراد معتبر، اما کم‌درآمد تأسیس شد. عملکرد این صندوق موفقیت‌آمیز بود و موجب ایجاد صندوق‌های مشابه در ایرلند شد؛ به‌گونه‌ای که تا سال 1843، نزدیک به 300 صندوق فعال وام‌دهی در ایرلند به وجود آمد. جنبه «جمعی» فعالیت تأمین مالی صندوق وام ایرلند به شکل اهدای وجوه توسط ثروتمندان برای کمک به فقرا انجام می‌شد. افزون‌براین، سرمایه این صندوق از طریق انباشت عایدی‌ها، وام‌های بدون بهره و سپرده‌هایی که سود دریافت می‌کردند، تأمین می‌شد. این نخستین نمونه رسمی تأمین مالی جمعی بود.

- ظهور اتحادیه‌های اعتباری در سال 1852: اتحادیه اعتباری در واقع بانک غیرانتفاعی است که در وام‌دهی به اعضای خود متکی است. اعضای اتحادیه اعتباری، در واقع سهام‌داران آن هستند که در تصمیمات آن حق رأی دارند. در سال 1846، شولزه در واکنش به بروز قحطی و کمبود کالا در آلمان، اقدام به ایجاد نانوایی و آسیاب با مالکیت مشترک (تعاونی) کرد. شش سال پس از آن شولزه به همراه رایفایزن، ایده مالکیت مشترک یا تعاونی خود را به حوزه مالی برد و نخستین اتحادیه

1. Grameen Bank

سوی وام‌دهی به یکدیگر از طریق فضای اینترنت و در واقع تأمین مالی جمعی کشاند.

- تأمین مالی جمعی منبع عمده تأمین سرمایه از سال ۲۰۰۹: تأسیس پلتفرم‌های تأمین سرمایه اندی‌گوگو^۱ در سال ۲۰۰۸ و کیک‌استارتر^۲ در سال ۲۰۰۹ منجر به رونق فعالیت پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی شد. صنعت تأمین مالی جمعی به سرعت به گزینه‌ای در دسترس برای کارآفرینان در راستای اجرایی کردن ایده‌ها و جذب وجوه مورد نیاز کسب‌وکارشان تبدیل شد. پس از آن به سرعت مبلغ تأمین مالی جمعی از ۵۳۰ میلیون دلار در سال ۲۰۰۹، به ۱/۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۱ رسید و حدود ۳ برابر افزایش یافت. در سال ۲۰۱۲، بیش از ۴۵۰ پلتفرم تأمین مالی جمعی با تأمین مبلغی بیش از ۲/۷ میلیارد دلار در جهان وجود داشت. در سال ۲۰۱۵، این رقم به ۲۴/۴ میلیارد دلار رسید. در سال ۲۰۱۲، آمریکا لایحه تأمین مالی جمعی را با هدف کاهش بار قوانین وضع شده روی کسب‌وکارهای کوچک و قانونی کردن تأمین مالی جمعی تصویب کرد.

۳- برترین پلتفرم‌ها و تارنماهای تأمین مالی جمعی در دنیا

۳-۱- تأمین مالی جمعی در بستر اینترنت

- کیک‌استارتر: کیک‌استارتر یکی از بزرگ‌ترین نام‌ها در تأمین مالی جمعی است. این تارنما به دلیل کمک به کارآفرینان فناوری و خلاق در تأمین بودجه

جمعی در سال ۱۹۹۷، با تأمین سرمایه تور اجرای موسیقی گروه بریتانیایی راک ماریلون توسط طرفداران آن و به صورت اهدای مبلغ مورد نیاز سفر آن‌ها به آمریکا انجام شد. یکی از اعضای این گروه موسیقی، مارک کلی، با ارسال ایمیلی به هزار نفر از مخاطبان خود گفت برای اجرای برنامه تور موسیقی ۶۰ هزار دلار از هزینه سفر را کم دارند. طرفداران آن‌ها نیز اقدام به تأمین مبلغ مورد نیاز کردند و این مبلغ با موفقیت تأمین شد. با الهام از این شیوه تأمین سرمایه، نخستین پلتفرم اختصاصی تأمین مالی جمعی با عنوان آرتیست شیر در سال ۲۰۰۱ تأسیس شد که بر تأمین سرمایه گروه‌های موسیقی برای ساخت آلبوم یا برگزاری تور تمرکز داشت.

- طرح اصطلاح «تأمین مالی جمعی» در سال ۲۰۰۶: نخستین بار اصطلاح تأمین مالی جمعی توسط کارآفرینی به نام سالیوان مطرح شد. وی از این اصطلاح هنگام راه‌اندازی شرکت خود استفاده کرد که به عنوان شتاب‌دهنده برای طرح‌های ویدئوبلاگ تأسیس شده بود.

- رخداد رکود بزرگ در سال ۲۰۰۸: سقوط بازار مسکن و صنعت مالی در سال ۲۰۰۸، افراد را مجبور کرد که به دنبال شیوه‌های متفاوتی از تأمین سرمایه با ابزارهای جایگزین باشند. مؤسسات مالی و بانک‌های مرسوم پس از این رخداد دیگر نمی‌توانستند یا مایل نبودند مثل گذشته اقدام به اعطای تسهیلات کنند. این موضوع مردم را به

1. IndieGoGo
2. Kickstarter

بودجه ثابت، بهترین گزینه برای طرح‌هایی است که به مقدار مشخصی از پول نیاز دارند درحالی‌که بودجه انعطاف‌پذیر برای کمپین‌هایی که از هر مقدار بودجه برای کسب‌وکار خود بهره‌مند می‌شوند، مناسب است. از طریق بودجه انعطاف‌پذیر، کسب‌وکارها بودجه مورد نظر خود را دریافت خواهند کرد؛ خواه هدف خود را برآورده کنند یا نه. از طریق بودجه ثابت، در صورت عدم تحقق هدف کمپین، همه وجوه به سرمایه‌گذاران بازگردانده می‌شود. در این پلتفرم، ۳ درصد برای پردازش دریافت می‌شود. حداقل مقدار هدف برای هر دو نوع جمع‌آوری سرمایه ۵۰۰ دلار است. در حال حاضر این وبگاه ماهانه بیش از ۱۵ میلیون بازدیدکننده دارد و هر ماه بیش از ۱۹ هزار طرح جدید در آن آغاز می‌شود. پلتفرم یادشده در بیش از ۲۳۵ کشور دنیا فعال است و افراد می‌توانند برای ایده‌ها و محصولات خود صفحه بسازند و اقدام به جذب سرمایه کنند. فرصت زمانی هر طرح برای جذب سرمایه درنهایت، ۶۰ روز است. این پلتفرم دارای ابزارهای مختلفی است که کمک می‌کند تا افراد کمپین‌های تأمین مالی خود را از طریق شبکه‌های اجتماعی تبلیغ کنند.

- **کازز!**: کازز بزرگ‌ترین پلتفرم تبلیغات برخط در جهان است که روی موضوعات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی متمرکز است. این پلتفرم خود را به‌عنوان شبکه اجتماعی برای افرادی که می‌خواهند تغییر سریع و مؤثرتری ایجاد کنند، معرفی می‌کند. این پلتفرم بیش از ۱۸۶ میلیون کاربر در ۱۵۶ کشور

طرح‌های خود، پیش از گرفتن وام یا جمع‌آوری پول، برای سرمایه‌گذاری جسورانه شهرت فراوانی دارد. این شرکت در سال ۲۰۲۲، با حدود ۲۰۰ هزار طرح، بیش از ۵/۶ میلیارد دلار سرمایه جمع‌آوری کرده که از زمان تأسیس آن در سال ۲۰۰۹، این بودجه تأمین شده است. در این تارنما، استفاده از قسمت جمع‌آوری کمک مالی آسان است؛ با تعیین هدف خود آغاز و سپس برای تکمیل آن دوره زمانی مشخص کنید. پیش از اینکه کمپین شما راه‌اندازی شود، باید توسط کیک‌استارتر تأیید شوید. برای هر سطح پولی که به‌ازای هر فرد جمع می‌شود، هدیه‌ای کوچک یا تجربه شخصی برای اهداکننده خود تعیین کنید.

کیک‌استارتر پلتفرم «همه یا هیچ» است. به این معنی که بودجه خود را دریافت نمی‌کنید مگر اینکه کمپین خود را کامل کنید. این هزینه در ازای پرداخت هزینه پردازش (۳ تا ۵ درصد) در هر معامله ۵ درصد است. اگر به‌اندازه کافی پول جمع کنید، آن وقت یک دوره انتظار ۴ روزه برای دریافت بودجه وجود دارد.

- **اندی گوگو**: این پلتفرم در سال ۲۰۰۸ تأسیس شد. کاربران اندی گوگو معمولاً در حال ایجاد کمپین‌هایی برای نوآوری‌های فناوران، کارهای خلاقانه و طرح‌های اجتماعی هستند. این پلتفرم تأمین مالی جمعی عملکردی مشابه با کیک‌استارتر دارد. با این تفاوت که مدل جمع‌آوری سرمایه به‌طور انحصاری «همه یا هیچ» نیست. کاربران مجاز به انتخاب یکی از گزینه‌های بودجه ثابت یا انعطاف‌پذیر هستند.

ایجادکنندگان می‌توانند محتوای اختصاصی را به‌عنوان انگیزه برای ادامه تأمین بودجه به مشترکان پاترون خود تحویل دهند. اگر افراد به‌صورت منظم ایده‌ها و طرح‌های خود را در پلتفرم شخصی خود به اشتراک بگذارند، این سرویس بهترین عملکرد را برای آن‌ها خواهد داشت. در غیر این صورت، اگر سازندگان محتوا تولید نکنند، طرف‌داران امکان لغو اشتراک خود را دارند. پاترون از هر تعهد، ۲/۹ درصد هزینه‌ها را دریافت می‌کند. این تارنما ۲ میلیون مراجعه‌کننده فعال و بیش از ۲۰۰ هزار ایجادکننده فعال دارد.

– **گوفاندمی**^۲: پلتفرم یادشده احتمالاً معروف‌ترین پلتفرم تأمین مالی و جمع‌آوری سرمایه در دنیاست که بیشتر در حوزه تأمین سرمایه برای افراد مستقل فعالیت می‌کند. شکل تأمین مالی نیز معمولاً به‌صورت اهدایی است. تا سال ۲۰۲۲، بیش از ۱۲۰ میلیون اهدای مختلف در این پلتفرم صورت گرفته و بیش از ۹ میلیارد دلار پول جذب شده است. پلتفرم یادشده در سال ۲۰۱۰ تأسیس شد و در حال حاضر یکی از بزرگ‌ترین پلتفرم‌های جمع‌آوری کمک‌های مالی در دنیاست. در بسیاری از رویدادهای برخط و آفلاین، از این پلتفرم برای جمع‌آوری کمک‌های مالی استفاده می‌شود. تارنما تأمین مالی جمعی برای هر اعانه ۲/۹ درصد هزینه پردازش دریافت می‌کند. این پلتفرم، یک تارنما تأمین مالی جمعی «همه یا هیچ» نیست و هزینه تبلیغات برای افرادی که در ایالت متحده امریکا زندگی می‌کنند، رایگان است. پلتفرم یادشده موفقیت

مختلف دارد. این پلتفرم برای مؤسسات غیرانتفاعی که می‌خواهند بدون صرف هزینه و منابع مالی زیاد در شبکه‌های اجتماعی از جامعه اهداکننده برخوردار شوند، بسیار مناسب است. از آنجاکه کازز اجراکننده تبلیغات است، برای کاربران خود رایگان است. در این پلتفرم، افراد در صفحه تأمین مالی جمعی خود می‌توانند کمک‌ها و تعهدات را جمع‌آوری کنند، آگاهی خود را افزایش دهند و رسانه‌های مربوط به اهداکنندگان بالقوه را به اشتراک بگذارند. افزون‌بر جمع‌آوری کمک‌های مالی، کازز پلتفرم شبکه اجتماعی است که به افراد امکان می‌دهد کسانی را که دارای علایق مشترکی در حوزه‌هایی مانند حیوانات، حقوق بشر و محیط‌زیست هستند، جست‌وجو کنند. همچنین، بستری را برای ایجاد دادخواستی برای وکالت فراهم می‌کند. برخورداری از این امکانات منحصر به سازمان‌های غیرانتفاعی ثبت‌شده نیست. افراد همچنین می‌توانند برای برنامه‌ها و ایده‌هایی که به آن‌ها اهمیت می‌دهند به این پلتفرم دسترسی پیدا کنند و از طریق آن پول جمع کنند.

– **پاترون**^۱: پاترون در سال ۲۰۱۳ تأسیس شد. این پلتفرم در میان مبتکران دیجیتالی مانند یوتیوب، پادکست‌ها و وبلاگ‌نویسان محبوب است. برخلاف پلتفرم‌هایی که در آن یک بار کمک مالی دریافت می‌شود، در پاترون افراد با اشتراک‌گذاری ایده خود، به‌صورت منظم در هر ماه مبلغ مالی مشخصی را دریافت می‌کنند. این تارنما به هنرمندان اجازه می‌دهد تا با طرف‌داران خود ارتباط برقرار کنند. حتی

1. Patreon
2. GoFundMe

مالی جمعی مبتنی بر قرض (وام) است که واجد شرایط بودن آن معمولاً آسان است و اغلب سریع‌تر از مراجعه به بانک عادی صورت می‌گیرد. از طریق لندینگ کلاب، کسب‌وکارها وام خود را با دوره یک یا پنج سال دریافت می‌کنند. نرخ بهره بسته به نمره اعتباری کسب‌وکارها تعیین می‌شود.

- **سداینوست^۱**: پلتفرم سداینوست بیشتر مخصوص استارت‌آپ‌هایی است که برای شروع کار به دنبال سرمایه‌گذاری بذری^۲ هستند. تا سال ۲۰۲۲، بیش از ۵۰۰ هزار سرمایه‌گذار مختلف روی ۲۳۵ استارت‌آپ در این پلتفرم سرمایه‌گذاری کردند و بیش از ۳۰۰ میلیون دلار سرمایه جذب شده است. این پلتفرم انتخابی مناسب استارت‌آپ‌هایی است که به دنبال جذب سرمایه ابتدایی هستند. شرکت یادشده در سال ۲۰۱۲، در نیویورک تأسیس شد و هدف آن تأمین سرمایه برای استارت‌آپ‌هایی بود که در مراحل اولیه راه‌اندازی قرار دارند.

- **استارت‌اینچین^۳**: استارت‌اینچین در سال ۲۰۱۱ تأسیس شد. پلتفرم یادشده این فرصت را برای مردم فراهم کرده است که روی استارت‌آپ‌هایی که در مراحل اولیه راه‌اندازی قرار دارند، سرمایه‌گذاری کنند. این پلتفرم تاکنون به دفعات متعدد به‌عنوان یکی از بهترین پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی برای سرمایه‌گذاران انتخاب شده است. افراد می‌توانند در

زیادی در صندوق قربانیان لاس‌وگاس (۱۱/۸ میلیون دلار) و صندوق دفاع قانونی Time's Up (۲/۲۴ میلیون دلار) داشته است. اگر ایده در زمینه خدماتی مانند نیازهای پزشکی یا امداد اضطراری باشد، این پلتفرم گزینه خوبی است. باوجوداین، چند نکته مهم وجود دارد؛ ممکن است استارت‌آپ‌های متعارف سرمایه‌زیادی در گوفاندمی جمع نکنند. توجه به این نکته نیز مهم است که از هر ده کمپین تنها یک مورد در این تارنما به‌طور کامل تأمین مالی می‌شود.

- **سیرکل‌آپ^۴**: پلتفرم یادشده شبکه‌ای از متخصصان، خرده‌فروشان و کارآفرینان است که در آن افراد می‌توانند هم سرمایه خود را تأمین کنند و هم از اعتبار مالی برخوردار شوند. در این پلتفرم می‌توان با سرمایه‌گذاران معتبر ارتباط برقرار کرد. از دیگر مزایای سیرکل‌آپ می‌توان به دسترسی ویژه به خطوط اعتباری و پردازنده هلیو^۵ برای ایجاد راهبردهای شرکت اشاره کرد. این شرکت برای کارآفرینانی که به دنبال گسترش مقیاس در مقابل توسعه ایده‌های خود هستند، بهترین است.

- **لندینگ کلاب^۶**: لندینگ کلاب تارنما تأمین مالی جمعی است که حداکثر ۴۰ هزار دلار برای وام‌های شخصی و حداکثر ۵۰۰ هزار دلار برای وام‌های تجاری فراهم می‌کند. لندینگ کلاب پلتفرم تأمین

1. CircleUp
2. Helio
3. Lending Club
4. SeedInvest

۵. سرمایه‌گذاری بذری نخستین مرحله رسمی تأمین وجه است که در آن حقوق صاحبان سهام هم تخصیص داده می‌شود. این مرحله عموماً نمایان‌کننده نخستین مبلغ رسمی است که کسب‌وکار اولیه یا تجارت مخاطره‌آمیز به دست می‌آورد.

6. StartEngine

۱. **گیت کوین^۲**: گیت کوین پلتفرم سرمایه‌گذاری مالی جمعی مبتنی بر بلاک‌چین اتریوم است که با هدف تمرکز بر روی طرح‌های متن‌باز کار خود را آغاز کرد. یکی از ویژگی‌های منحصر به فرد این پلتفرم، استفاده از مدل تأمین سرمایه‌ای است که به طرح‌های محبوب‌تر کمک می‌کند سرمایه بیشتری جمع‌آوری کنند. این مدل به کمک‌های مالی کوچک در تعداد بالا نسبت به کمک‌های مالی بزرگ‌تر با تعداد پایین‌تر، وزن بیشتری می‌دهد و عدالت در توزیع سرمایه را برقرار می‌کند.

۲. **کوانتوم^۳**: کوانتوم یکی از مشهورترین پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی است که به صورت اختصاصی در حوزه املاک فعالیت می‌کند. این پلتفرم به صاحبان منازل اجازه می‌دهد بخشی از خانه خود را برای تأمین سرمایه به خریداران بفروشند. سرمایه‌گذاران نیز می‌توانند با سرمایه‌های کوچک خود، سبد سرمایه‌گذاری متنوعی از املاک را تشکیل دهند. این پلتفرم نیز مانند گیت‌کوین روی شبکه اتریوم فعالیت می‌کند.

۳. **تالی کوین^۴**: تالی کوین پلتفرم تأمین مالی جمعی بسیار ساده‌ای برای جمع‌آوری کمک‌های مالی است. افرادی که به سرمایه نیاز دارند، در این تارنما درخواست خود را به همراه اطلاعات کیف پول ارز دیجیتال ثبت می‌کنند و برای دریافت کمک‌های مالی منتظر می‌مانند. رابط کاربری

فهرست استارت‌آپ‌های این وبگاه به صورت موضوعی جست‌وجو کنند و با کمترین پول و سرمایه، در استارت‌آپ مورد نظر خود سرمایه‌گذاری کنند. اطلاعات کامل در مورد هر استارت‌آپ از جمله ارزش شرکت، ارزش هر سهم، تعداد سرمایه‌گذاران و زمینه فعالیت نیز در این فهرست موجود است.

کمترین میزان سرمایه برای سرمایه‌گذاری در یکی از استارت‌آپ‌های این پلتفرم، ۱۰۰ دلار است. تا سال ۲۰۲۲، بیش از ۳۰۰ هزار سرمایه‌گذار مختلف در این پلتفرم مشارکت کرده‌اند و دست‌کم ۳۷۵ کسب‌وکار مختلف توانسته است سرمایه مورد نیاز خود را از این پلتفرم به دست بیاورد.

- **مایتی‌کاز^۱**: پلتفرم یادشده در سال ۲۰۰۶ با هدف تأمین مالی برای سازمان‌های غیرانتفاعی و غیرسودده تأسیس شد. این پلتفرم بیشتر در حوزه تأمین مالی برای کمپین‌ها و طرح‌های خیریه فعالیت می‌کند و تا سال ۲۰۲۲، بیش از ۱۵۰ هزار طرح خیریه مختلف را به سرانجام رسانده است.

۳-۲- تأمین مالی جمعی در بستر بلاک‌چین

تا پیش از تولد فناوری بلاک‌چین، تأمین مالی جمعی عموماً از طریق اینترنت انجام می‌شد. مشکل این پلتفرم‌ها این بود که به چند کشور خاص محدود بودند. بعد از اینکه فناوری بلاک‌چین به محبوبیت رسید، این محدودیت برطرف شد. در ادامه، چند پلتفرم تأمین مالی جمعی مبتنی بر بلاک‌چین و ویژگی‌های آن‌ها توضیح داده می‌شود.

1. Mightycause
2. Gitcoin
3. QuantmRE
4. Tallycoin

۷. **عرضه اولیه سکه**^۴: عرضه اولیه سکه رایج‌ترین نوع تأمین مالی جمعی در ارزهای دیجیتال است. در این فرایند، طرح‌های نوپا کوین یا توکن‌های خود را به سرمایه‌گذاران می‌فروشند و با پول حاصل از آن، اهداف خود را محقق می‌کنند. در عرضه اولیه سکه، معمولاً سرمایه‌گذاران ارزهای دیجیتال را با تخفیف خریداری می‌کنند و در آینده، با قیمت بالاتر می‌فروشند. مزیت این نوع تأمین سرمایه نسبت به دیگر روش‌ها این است که طرح‌ها با محدودیت‌های قانونی دست‌وپاگیر مواجه نیستند و هزینه کمتری می‌پردازند. طرح‌های اتریوم، نئو و استراتیس با این روش سرمایه مورد نظرشان را جمع‌آوری کردند.
۸. **عرضه اولیه صرافی**^۵: روش عرضه اولیه صرافی برای رفع چالش‌های عرضه اولیه سکه به وجود آمد. بسیاری از عرضه‌های اولیه سکه موفق هستند، اما مشکلاتی مانند کلاهبرداری، دست‌کاری و تقلب نیز در میان آن‌ها مشاهده می‌شود. در تأمین سرمایه به روش یادشده، توکن طرح پیش از فهرست شدن در صرافی متمرکز، توسط تیم کارشناسی بررسی می‌شود تا این مشکلات کاهش یابد. طرح‌هایی که مطابق با استاندارد صرافی باشند، اجازه فروش رمزارزهای خود را دارند. از سویی، طرح نیز از اعتبار صرافی بهره می‌برد و نسبت به دیگر
- پلتفرم تالی کوین بسیار کاربرپسند است و کاربران الزامی به ثبت نام و ساخت حساب ندارند. کمک‌های مالی انجام شده کاملاً ناشناس هستند و مستقیماً وارد کیف پول کاربر می‌شوند.
۴. **گیم‌فای**^۱: بازی‌های بلاک‌چینی و پلتفرم‌های گیمینگ برای تأمین سرمایه خود می‌توانند از پلتفرم گیم‌فای استفاده کنند. گیم‌فای بزرگ‌ترین پلتفرم عرضه اولیه بازی^۲ شمرده می‌شود و امکان جمع‌آوری سرمایه از طریق کمپین نیز وجود دارد. این پلتفرم از بلاک‌چین‌های مختلفی مانند اتریوم و بایننس اسمارت چین به‌عنوان بستر خود استفاده می‌کند.
۵. **تکرا اسپیس**^۳: پلتفرم تکرا اسپیس فضایی است که طرح‌های مختلف مانند بازی‌های ویدئویی و اپلیکیشن‌های غیرمتمرکز در آن فهرست می‌شوند و سرمایه لازم برای توسعه طرح خود را دریافت می‌کنند. برای جمع‌آوری سرمایه از طریق این تارنما کافی است طرح‌ها حساب پرمیوم باز کنند و توکن خود را بسازند. درنهایت، با تشکیل کمپین در تکرا اسپیس می‌توانند این توکن‌ها را بفروشند و سرمایه مورد نیاز خود را جمع‌آوری کنند.
۶. همچنین، در بستر بلاکچین تأمین مالی جمعی در ارزهای دیجیتال نیز انجام می‌شود که در ادامه به آن پرداخته می‌شود.

1. GameFi
2. IGO
3. Tecra Space
4. Initial Coin Offering (ICO)
5. Initial Exchange Offering (IEO)

توکن خود را در اختیار صرافی‌های غیرمتمرکز قرار می‌دهند تا کارهای توزیع توکن و تأمین استخر نقدینگی را انجام دهند. مزیت این روش نسبت به دیگر روش‌ها، استفاده از قرارداد هوشمند برای خودکار کردن بخش زیادی از کارها و سرعت بیشتر در عرضه است. ریون پروتکل^۸ نخستین طرحی بود که با روش عرضه اولیه صرافی غیرمتمرکز سرمایه مورد نیاز خود را تأمین کرد.

۱۱. عرضه اولیه دارندگان کیف پول^۹: عرضه اولیه دارندگان کیف پول، سازوکار ایردراپ^{۱۰} خلاقانه است که نخستین بار توسط کیف پول سیف پل معرفی شد. ایردراپ راهبرد بازاریابی است که از بهترین نمونه‌های آن در ایران می‌توان به کمپین بیت‌کوین نو بیتکس اشاره کرد. سازوکار عرضه اولیه دارندگان کیف پول مشکلات کمپین‌های توزیع پاداش سنتی را برطرف کرد و تا سال ۲۰۲۱، سه تأمین سرمایه عرضه اولیه دارندگان کیف پول در کیف پول سیف پل انجام شد. این سازوکار، کاربران کیف پول را به طرح‌های بلاک‌چینی متصل می‌کند و طرح‌ها می‌توانند شبکه کاربران خود را بزرگ‌تر کنند.

روش‌ها، افراد بیشتری روی آن سرمایه‌گذاری می‌کنند. اوکی‌ایکس جامپ‌استارت^۱، بیتکس^۲ و بایننس لانچ‌پد^۳ بزرگ‌ترین پلتفرم‌های فعال در عرضه اولیه صرافی هستند.

۹. عرضه اولیه توکن اوراق بهادار^۴: توکن اوراق بهادار یکی از انواع توکن‌هاست که نشان می‌دهد فرد دارنده آن در مالکیت شرکت یا طرح سهام است. این طرح‌ها با سازوکار عرضه اولیه توکن اوراق بهادار در قبال اعطای بخشی از مالکیت طرح، سرمایه مورد نیاز خود را جمع‌آوری می‌کنند. ارزش این توکن‌ها با ارزش سهام صادرشده در بورس اوراق بهادار یکسان است. تفاوت این نوع تأمین مالی جمعی با دیگر روش‌ها این است که سخت‌گیری‌های قانونی بیشتری دارد و طرح باید از قوانین کسب‌وکار مربوط به کشور خود پیروی کند. ریزورتنس استی‌او^۵ و استوکر^۶ از بزرگ‌ترین پلتفرم‌های ارائه‌دهنده خدمات عرضه اولیه توکن اوراق بهادار هستند.

۱۰. عرضه اولیه صرافی غیرمتمرکز^۷: عرضه اولیه صرافی غیرمتمرکز از جدیدترین روش‌های تأمین مالی جمعی است. در این روش، طرح‌ها

1. OKEx Jumpsmart
2. Bittrex
3. Binance Launchpad
4. Security Token Offering (STO)
5. Resorts STO
6. Stoker
7. Initial DEX Offering (IDO)
8. Raven Protocol
9. Wallet Holder Offering (WHO)

۱۰. به دریافت رایگان یک ارز دیجیتال یا توکن، ایردراپ (Airdrop) می‌گویند.

۴- پیامدهای امنیت اقتصادی و آموزه‌هایی

برای ایران

- پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی به‌عنوان یکی از نوآوری‌های جدید در حوزه مالی، در سال‌های اخیر در سراسر جهان به رشد زیادی دست یافته‌اند. این پلتفرم‌ها، افراد عادی را قادر می‌سازد تا از طریق مشارکت مالی جمعی در طرح‌ها و ایده‌های کسب‌وکار شرکت کنند. فناوری‌های نوین همیشه مورد توجه شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران پیشرو بوده است. بلاک‌چین نیز از جمله فناوری‌هایی است که در سال‌های اخیر توجه بسیاری از بانک‌ها، سازمان‌های بزرگ و اپراتورها را به خود جلب کرده است و راهی نوین برای برقراری امنیت هرچه بیشتر و خدمت‌رسانی هرچه بهتر به‌صورت غیرمتمرکز را برای کاربران خود ایجاد می‌کند. استفاده از بلاک‌چین در تأمین مالی جمعی باعث شد محدودیت‌ها و نقاط ضعف روش‌های جذب سرمایه سنتی از بین برود. باین‌حال، تأمین سرمایه از طریق بلاک‌چین هنوز در ابتدای راه خود قرار دارد و بسیاری از مردم و سرمایه‌گذاران خرد نسبت به آن آگاهی ندارند.
- در ایران نیز با توجه به شرایط اقتصادی و فرهنگ مردم، ظهور و رشد پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی در دهه اخیر مشاهده شده است. پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی در ایران با رشد زیادی مواجه است و مزایا و چالش‌های خاص خود را دارد. در ادامه، برخی از سکوه‌های تأمین مالی جمعی در ایران مورد بررسی قرار می‌گیرد.
- زیما: سکوی تأمین مالی جمعی با مجوز شرکت فرابورس ایران و تحت نظارت نهاد مالی شرکت کارگزاری بانک صادرات ایران است که با هدف تسهیل دسترسی سرمایه برای شرکت‌های کوچک و متوسط و استارت‌آپ‌ها و ارائه خدمات مالی به‌روز به سرمایه‌گذاران تأسیس شده است.
- دونگی: پلتفرم یادشده عرضه‌کننده اوراق بهادار پربازده است که امکان مشارکت عمومی در طرح‌های توسعه کسب‌وکارهای کوچک و متوسط را از طریق پلتفرم کراذفاندینگ فراهم می‌کند.
- کارن: گروه پیشگامان کارآفرینی کارن برای تسهیل سازوکار تأمین سرمایه برای کسب‌وکارها، گام در عرصه تأمین مالی جمعی گذاشته است. این مجموعه در اردیبهشت سال ۱۳۹۹، موفق به اخذ مجوز تأمین مالی جمعی از شرکت فرابورس ایران شد و از همان سال، تأمین سرمایه برای کسب‌وکارها را آغاز کرد. کارن کراذ نخستین کارگزار رسمی تأمین مالی و سرمایه‌گذاری تحت حمایت و نظارت معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان ریاست‌جمهوری است که برای نخستین‌بار در کشور، مجوز تأمین مالی جمعی مبتنی بر مشارکت را از فرابورس گرفت. این سکو تا به امروز موفق شده است در زمینه مواد پیشرفته و فناوری شیمیایی، محیط‌زیست و کشاورزی، برق و الکترونیک، ماشین‌آلات و فناوری‌های پیشرفته، تجهیزات پزشکی، آی‌تی و نرم‌افزار،

شرکت‌های معتبر ایرانی و بین‌المللی، خدمات تأمین مالی، مدیریت دارایی و سرمایه‌گذاری، ارزش‌گذاری سهام شرکت‌ها، پذیرش در بازار سرمایه و... را ارائه می‌دهد. گفتنی است خدمات تأمین مالی جمعی فاین تک با مجوز رسمی از شرکت فرابورس ایران در سکوی هم‌آفرین ارائه می‌شود. شرکت مشاوره سرمایه‌گذاری کاریزما به‌عنوان عامل و نهاد مالی به‌منظور توسعه اقتصاد شرکت‌های کوچک و متوسط^۱، تکمیل زنجیره ایده تا بازار تجاری‌سازی نوآوری‌ها، کاربردی کردن دانش از طریق کمک‌ها و خدمات مالی و پشتیبانی از شرکت‌ها، در نظر دارد در راستای تأمین مالی این قبیل شرکت‌ها از طریق سکوی تأمین مالی جمعی کاریزما در هشت صنعت ۱- دارویی و سلامت، ۲- کشاورزی، تبدیلی و غذایی، ۳- مواد پیشرفته و نانو تکنولوژی، ۴- تجهیزات پزشکی، ۵- کانی‌های فلزی و غیرفلزی، ۶- تجهیزات و ساخت قطعات، اطلاعات و ارتباطات، ۵- فناوری و ۶- شیمیایی و پتروشیمی نقش مهمی ایفا کند.

بنابراین، برای استفاده بهینه از پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی و رشد بیشتر آن‌ها در ایران، نیاز به توسعه قوانین و مقررات واضح در این حوزه، آموزش عمومی و ایجاد شفافیت بیشتر است. قوانین و چهارچوب‌های نظارتی در پلتفرم‌ها و مناطق مختلف متفاوت است. پلتفرم‌های سرمایه‌گذاری جمعی به دلیل مخاطرات مالی اغلب با مقررات سخت‌گیرانه‌ای مواجه هستند.

داروهای پیشرفته، فرهنگ و هنر، نفت، فناوری مالی و خدمات تجاری‌سازی تأمین مالی کند. در این پلتفرم، امکان ارتباط با شبکه گسترده‌ای از سرمایه‌گذاران مطرح اکوسیستم کسب‌وکارها فراهم می‌شود و آن‌ها در کنار جذب سرمایه، از خدماتی مانند مشاوره، ارتباط با متورهای حرفه‌ای و حضور در رویدادهای مختلف بهره‌مند می‌شوند. این سکو همچنین، به‌عنوان تأثیرگذارترین سکو در زمینه تأمین مالی، نوآوری و فناوری کشور در رویداد بین‌المللی فینوتکس سال ۲۰۲۳ انتخاب شده است.

- هم‌آشنا: سکوی هم‌آشنا با همراهی شرکت‌های معتبر بازار سرمایه، ارزیابی طرح‌ها را به‌صورت فنی و تخصصی انجام می‌دهد تا سرمایه‌گذاران بتوانند با اعتماد و اطمینان بیشتری نسبت به مشارکت در طرح‌ها اقدام کنند.
- آیفاند: آیفاند سکوی تأمین مالی جمعی دارای مجوز فعالیت از فرابورس است. این سکو با ایجاد سازوکارهای نظارتی چندلایه به‌منظور کاهش ریسک، مسیری امن را برای مبادلات مالی در قالب مشارکت میان اشخاص حقیقی و حقوقی فراهم آورده است.
- فاین تک: شرکت مشاوره سرمایه‌گذاری فراز ایده نوآفرین تک (فاین تک) به‌عنوان نهاد مالی دارای مجوز، متشکل از کارشناسان حرفه‌ای و با سابقه، با بهره‌مندی از شبکه ارتباطی گسترده با

فرصت‌های سرمایه‌گذاری نیازی به دانش تخصصی مالی ندارد. اثر شانس، رانت و سفته‌بازی در بازدهی سرمایه‌گذاری بسیار کم‌رنگ است. گزارش‌های عملکرد را به راحتی می‌توان بررسی کرد و اطلاع دقیقی از شیوه هزینه‌کرد سرمایه‌گذاری به دست آورد.

- کرافاندینگ کاملاً بر اصول شرعی و فقهی منطبق است و دغدغه‌های مخاطبان این موضوع را به خوبی پوشش می‌دهد؛ زیرا در تأمین مالی جمعی، سرمایه‌گذار طبق برنامه و شرایط مشخص در سود و زیان توسعه کسب‌وکار شریک و اثر سرمایه‌گذاری به راحتی قابل مشاهده و پیگیری است.

- حرکتی اجتماعی است؛ زیرا سرمایه‌گذاری صرف مشارکت در توسعه و رشد کسب‌وکارهای کوچک و متوسط می‌شود که در زندگی روزمره با آن‌ها سروکار داریم. برای همین، هم‌زمان با سودآوری سرمایه‌گذاری برای افراد، اثر ملموسی نیز بر اقتصاد، اشتغال و زندگی عامه جامعه می‌گذارد.

تأمین مالی جمعی از سویی ممکن است ریسک‌ها و خطراتی هم داشته باشد که قاعدتاً امنیت اقتصادی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از جمله مهم‌ترین ریسک‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

- کسب‌وکاری که در آن سرمایه‌گذاری می‌شود، ممکن است دچار مشکل و ورشکستگی شود. بسیاری از مشاغل نوپا در چند سال نخست شکست می‌خورند. بنابراین، ممکن است تمام پول فرد از دست برود.

تکامل فناوری نقشی اساسی در شکل دادن به پویایی تأمین مالی جمعی ایفا می‌کند. ظهور پلتفرم‌های تأمین مالی جمعی مبتنی بر بلاک‌چین شفافیت را افزایش و مشارکت واسطه‌ها را کاهش می‌دهد. طرح‌های موجود بر سکوها دارای وثایق و ضمانت‌نامه‌های مختلفی است که بخش عمده آن‌ها، چک یا ضمانت‌نامه تعهد پرداخت است. طرح‌هایی که دارای چک به عنوان ضمانت‌نامه هستند، ریسک و سود بالاتری را نسبت به طرح‌هایی که دارای ضمانت‌نامه تعهد پرداخت هستند، به همراه خواهند داشت.

در حال حاضر بیش از بیست سکوی تأمین مالی جمعی در ایران در حال فعالیت است و تا انتهای سال 1402، بیش از 2800 میلیارد تومان از طریق این سکوها تأمین مالی می‌شود. طرح‌های موجود بر سکوها حاوی سود سرمایه‌گذاری در محدوده 30 تا 50 درصد به صورت سالانه است.

از مهم‌ترین مزایای تأمین مالی جمعی که تأثیر مثبتی بر امنیت اقتصادی نیز دارد، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

- یکی از مهم‌ترین دلایل لزوم تنوع‌بخشی به سبد سرمایه‌گذاری کاهش ریسک است. تأمین مالی جمعی گزینه‌ای بسیار مناسب برای این تنوع‌بخشی است؛ زیرا هم بازدهی آن از بسیاری از ابزارهای دیگر بالاتر است و هم گزینه‌ای با عملکرد متفاوت از سایر ابزارهاست.

- دومین دلیل این است که این ابزار حتی برای سرمایه‌گذاران غیرحرفه‌ای هم بسیار راحت و قابل درک است و برای ورود به آن یا بررسی

منابع مالی را فراهم می‌آورد و به تسریع رشد ایده‌های نوآورانه کمک می‌کند. با این حال، موفقیت در این عرصه نیازمند درک دقیق چهارچوب‌ها و قوانین نظارتی، انتخاب درست پلتفرم و اجرای راهبردهای مؤثر در جمع‌آوری سرمایه است. آینده تأمین مالی جمعی با وجود چالش‌های پیش رو، وعده‌دهنده رشد و نوآوری بیشتر در حوزه‌های مختلف اقتصادی است. این امر نشان‌دهنده اهمیت پایدار و افزایشی این مدل تأمین مالی در سال‌های آینده است. در ادامه، با توجه به تجارب جهانی، پیشنهادهایی برای موفقیت هرچه بیشتر به‌کارگیری تأمین مالی جمعی ارائه می‌شود.

فرهنگ‌سازی در خصوص پیاده‌سازی و اجرای سیستم‌های تأمین مالی: برای پیاده‌سازی و اجرای سیستم‌های تأمین مالی جمعی نیاز به فرهنگ‌سازی است تا افراد به چنین سامانه‌هایی اعتماد کنند. همچنین، پلتفرم‌های طراحی شده باید بخش‌های مختلف و برنامه‌های متنوع را برای افراد علاقه‌مند به شرکت در این کار در نظر بگیرند تا افراد بتوانند متناسب با تمایل خودشان در برنامه‌های تأمین مالی شرکت کنند.

تأمین مالی جمعی از طریق واگذاری گواهی شراکت در سکوهای تأمین مالی: روش یادشده از جمله روش‌هایی است که امروزه مورد توجه بسیاری از متقاضیان تأمین مالی قرار گرفته است. متقاضی جذب سرمایه با شرکت دادن سرمایه‌گذاران در سود و زیان طرح، بخشی از ریسک این کار را میان سرمایه‌گذاران پخش می‌کند. عدم مشارکت عموم در این نوع سرمایه‌گذاری از مهم‌ترین دغدغه‌های

- بازدهی در تأمین مالی جمعی تضمین نمی‌شود. ممکن است کسب‌وکار ارزش‌افزوده نداشته باشد یا سهمی از سود دریافت نشود.
- ممکن است فروش سهام سخت یا غیرقابل فروش باشد. سهام بسیاری از کسب‌وکارها معمولاً ثبت نمی‌شوند و ممکن است نتوان سهام آن شرکت را در بورس اوراق بهادار فروخت.
- ممکن است پلتفرم تأمین مالی جمعی دچار مشکل شود. اگر پول به وبگاه تأمین مالی جمعی پرداخت شده باشد، ممکن است پیش از آنکه پول در کسب‌وکاری سرمایه‌گذاری شود، آن وبگاه دچار مشکل شود و پول از بین برود.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد راهکارها

بسیاری از طرح‌ها و ایده‌های خلاقانه، به دلیل نداشتن سرمایه لازم و ناتوانی در جذب منابع، با شکست مواجه می‌شوند. یکی از راهکارهای حل این مشکل تأمین مالی جمعی است. در این روش، به جای تکیه بر یک یا چند منبع محدود برای تأمین سرمایه، از سرمایه‌های کوچک افراد متعدد استفاده می‌شود. با این کار سرعت جذب سرمایه افزایش می‌یابد و محدودیت‌های جغرافیایی از بین می‌رود. تأمین مالی جمعی با پیشرفت و تکامل مداوم خود ثابت کرده است که نه تنها روندی گذرا نیست، بلکه جزئی ثابت و تأثیرگذار در اکوسیستم تأمین مالی جهانی است. با ارائه فرصت‌های بی‌شمار برای کارآفرینان و سرمایه‌گذاران، تأمین مالی جمعی امکان دسترسی به

پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی
(<https://civilica.com/doc/1694481>)

-Bruton, G., Khavul, S., Siegel, D., & Wright, M. (2015). New financial alternatives in seeding entrepreneurship: Microfinance, crowdfunding, and peer-to-peer innovations. *Entrepreneurship theory and practice*, 39 (1), 9-26.

-Harris, W. L., & Wonglimpiyarat, J. (2019). Start-up accelerators and crowdfunding to drive innovation development. *The Journal of Private Equity*, 23(1), 124-136.

متقاضیان شمرده می‌شود. سکوهایی تأمین مالی می‌توانند با روی کار آوردن شرکای راهبردی خود به کارآفرینان در پوشش این ریسک کمک شایانی کنند.

- توسعه قوانین و چهارچوب‌های نظارتی در خصوص تأمین مالی جمعی: با توجه به متفاوت بودن قوانین و چهارچوب‌های نظارتی در پلتفرم‌ها در مناطق مختلف و نیز وجود مخاطرات مالی در خصوص تأمین مالی جمعی لازم است قوانین و چهارچوب‌های دقیقی در این باره طراحی شود. در این خصوص، تکامل فناوری‌های نوین نقشی اساسی در شکل دادن به پویایی تأمین مالی جمعی ایفا می‌کند.

- حمایت از پلتفرم‌های فعال در این حوزه: با هدف حمایت از کسب‌وکارهای ایرانی و افزایش اشتغال‌زایی و سرمایه‌گذاری در طرح‌هایی که منجر به توسعه شرکت‌های ایرانی می‌شوند، می‌توان حمایت‌هایی را از این‌گونه پلتفرم‌ها انجام داد. به‌منظور اینکه کمک‌ها و تسهیلات هدفمند و در مسیر درست هدایت شود، می‌توان ترتیبی را فراهم کرد که پلتفرم‌های یادشده به‌صورت دوره‌ای رتبه‌بندی شوند.

منابع

- محمدی‌اقدام، سعید؛ و کریمی‌ریزی، مجید (۱۳۹۶). طراحی الگوی تأمین مالی جمعی مبتنی بر بدهی بانکی در چهارچوب الگوی بانکداری بدون ربا. *جستارهای اقتصادی ایران*، ۱۴ (۲۸)، ۲۰۴-۱۷۳.
- یارمحمدی توسکی، پریسا؛ و ملکان، سارا (۱۴۰۲). مدل‌سازی تأمین مالی جمعی با سالی‌دیتی بر بلاکچین اتریوم. ایران، تهران: دوازدهمین کنفرانس بین‌المللی